

GRID

Intern faglig debat på Kunstakademiets Arkitektskole, Afd 6

Einig zu sein ist göttlich und gut; woher ist die Sucht denn
Unter den Menschen, daß nur Eines und Einer nur sei?
HÖLDERLIN

N° 28 Maj 2000

Bosætningens rum

boligens indviede rum

Fra verdensrummet markerer store koncentrationer af bosættelser sig som lysende plamager mod den mørke grund. Set fra en satellit er lysfeltet afgrænset, men jo tættere på jorden, man zoomer ind, desto mere udviskes konturen, og plamagen flosser i kanten. Lige under skyerne forsvinder grænsen helt fra synsfeltet, og grunden opløses i et virvar af lysformationer i bevægelse. Hvor der er mørke, breder tomrummet sig i uendeligheden. Det overgribende rum forsvinder i mørket og overlader mig til min egen bevisthed, kabinens hylster og de diffuse lys under mig.

Det arkitektoniske rum er en tilførelse til de to eksistentielle rum: **det store naturrum**, som et overgribende, ydre rum, og **det indre rum**, som det erfaringsrum, der omgiver mig. Det overgribende rum og erfaringsrum-met er i sig selv utilstrækkelige for mig. Først i boligen som **et fænomenologisk felt** opstår det kropslige, sanselige og perceptuelle, afgrænsede område, som jeg kan forholde mig til som krop.

I en søgen efter en rumlighed, kan jeg pendle mellem '**det store rum**', hvor voluminet ikke begrænser min krops fysiske udfoldelse, og det minimale sted, hvor det er '**tanken om rum**', der er det maksimale. Væggen danner grænsen, og boligens aflukke er den indre afgrænsning for mit felt, der ligger parallelt med andre felter. Over gulvet, under loftet og indenfor væggene. Boligen er bevidsthedens faste sted, hvor vi kan åbne for rekreationen, genopladningen og erindringen i vores personlige **arkiv**. Inden for væggenes afgrænsning kan jeg få udsigt, indsigt, udsyn og fjernsyn, og jeg kan fylde det lille rum med erfaringer, betydning og erindring. Boligen som et aftryk af kroppens fysik i stående, liggende og rækkende tilstand er en stor fysisk maskine drevet af begær, hvor kroppens motoriske grundtilstande danner fysiske afsæt i et operationsfelt med zoner til at sove, spise, hvile, lære, belære.

nettet

Strukturer af forskellige bosætninger - boligblokken, parcellen, cellen, hotelværelset, herberget og koloniha-vehuset - danner langstrakte bydannelser i et **blandingslandskab** med politiske, sociale og økonomiske skel. Mellem lagene af lejringer **aflejres** forskydninger og forsætninger af betydning.

Det pragmatiske nutidige byrum består overvejende af adskilte og sidestillede dele med fysiske passager og **membraner** mellem rum af forskellig karakter. I takt med byfunktionernes spredning bliver 'udvekslingen' i mindre grad bundet til stedet og i stigende grad til kommunikationnettet. Med stedets opløsning i det uendelige kommunikationslandskab, holdes byens rum primært sammen af det rent praktiske, hvor det sociale søger andre veje. Offentlighedsbegrebet - forstået som det at være åben for udveksling - har fået omvendt fortegn: i '**den enkeltes rum**', boligen, foran fjernsynet og den

internetopkoblede computer er vi på mange måder mere udadvendte og åbne for det ukendte, end vi er i **'de manges rum'**, byrummet. Boligen er mere et mentalt end et fysisk behov, idet det fysiske behov i lige så høj grad dækkes i fællesskabets rum. Rummet som mødested, hvor mennesker færdes på lige linie, suppleres af nettet som den anden kommunikationflade. Med internettet er kontaktfladen fra boligen udvidet, så store afstande kan krydses uden at sanserne mødes i det fysiske møde eller gennem samtalen. Flere og flere vælger at søge efter livets udkårne online fremfor i byens rum, hvorved det tilfældige møde og det uventede udebliver. Mødet planlægges nøje fra boligen, inden man bevæger sig ud i byen for - uden flakken - at styre mod det forudbestemte sted, som er aftalt på netmødet.

rummet imellem

Boligens felt adskilles fra det overgribende rum eller offentligheden af opgangen, korridoren og haven, som er **et langsomt filter** før tilbagetrækken til boligen, idet den opdeler den fysiske bevægen-sig-hjem i overgange og mellemrum. Mellem det ydre rum og det indvendige rum opstår rummet imellem som et tomrum eller slør mellem to forskelligheder. I grænserummet eksponeres forholdet mellem udeinde, åbent-lukket, dynamisk-statisk, hvile-bevægelse, privat-offentligt.

Det fysiske filter gennemtrænges af en uendelig informationsmængde fra det offentlige rum, der trænger sig på og påkalder sig opmærksomhed. Medieinformation fra aviser, tv, internet, trænger direkte ind i boligen og springer det fysiske mellemrum eller **rummet imellem** over. Man kan bestille dagligvarer og få dem bragt hjem uden at bevæge sig uden for feltet.

Fjernsynsbilleder, reklamer og mtv er en del af vores billed- og lydssprog på linie med historiske referencer. Det kommercielle billede, reklamen, ligger arkiveret i hukommelsen som det medie, der springer over alle skalatrin og (for)følger os fra biografens lærred, over gadens gavl til avisen eller serien på sengekanten. **Filteret** er spændt ud til bristepunktet, den tynde membran gennemtrænges af huller, der breder sig i diameter; boligen gennemtrænges af byens og offentlighedens lyd- og billedssprog og stopper ikke længere ved korridoren, opgangen eller væggen. Fra boligens yderste kant er grænsen rykket helt ind til kroppen.

boligens udvidede rum

Adgangen til boligen krydser byens rum i en uendelig vekselvirkning. Vi køber ind hjemme, spiser ude, arbejder hjemme, sover ude. Boligens udvidede rum kan ligge i landskabet men også i byens indfoldning i bygningen som en udfyldning af **'rummet imellem'**. Ved at udnytte rummet imellem – opgangen, korridoren, mellemrummet, baggården – til boligens udvidede rum, der rækker ud over de fire vægges dimension, forrykkes byens skala.

Badet eller **den fysiske renelse** er rituelt indbygget i boligen men kan også krydse væggen. I de finske badehuse udsætter man kroppen for stærk kulde/varme, inden man skal i byen eller til møde og får gennem det fælles **kropslige** møde opladet sanserne. Det sociale møde med andre nøgne kroppe er en skræmmen-de banalitet i forhold til det vante møde med 'mediekroppen'. Virkeligheden rykker fysisk tæt på, forfængeligheden sættes på prøve og ønsket om flugt tilbage til skærmen brænder som en længsel. Mediebilledet modellerer vores opfattelse af virkeligheden og rykker grænsen for skønhed, smerte og udholdenhed, så den infiltrerer med den utilregnelige virkelighed, hvor ingenting er, som vi troede.

Anne Møller Sørensen

Tekst fra Midtvejsstudiet, april 2000